

Regeringens proposition

1990/91: 157

om kommunala dispensavgifter i
trafikärenden

Prop.
1990/91: 157

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Föredragande vid regeringsammanträdet har varit statsrådet Johansson.

Stockholm den 21 mars 1991

På regeringens vägnar

Odd Engström

Bengt K.Å. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kommunerna skall ges rätt att ta ut en avgift av den som söker dispens från en del trafikföreskrifter. Avgiften skall högst motsvara kommunens genomsnittliga kostnader i den aktuella sortens ärenden.

De nya reglerna, som skall tas in i lagen (1978:234) om trafiknämnd, avses träda i kraft den 1 juli 1991.

Som ett led i en försökverksamhet har denna proposition utformats på ett nytt sätt. Den nya utformningen syftar till att vinna erfarenheter för en eventuell övergång till en ändamålsenligare utformning av regeringens förslag m. m. till riksdagen.

Det regeringen vill att riksdagen skall ta ställning till redovisas i propositionen under rubriken *Ärendet till riksdagen*, som alltså motsvarar den tidigare rubriken *Hemställen*.

1 Inledning

Kommunstyrelsen i Stockholms kommun hemställde år 1979 hos regeringen om förslag till lagstiftning för att ge kommuner möjlighet att ta ut avgifter i samband med prövning av ansökningar om dispens från föreskrifter i vägtrafikkungörelsen (1972:603, ändrad senast 1990:1211) eller terrängtrafikkungörelsen (1972:594, ändrad senast 1990:1203).

Trafiknämnden i Stockholms kommun anhöll därpå år 1984 att civildepartementet hos stat-kommunberedningen (C 1983:02) skulle anhängiggöra frågan om kommunala avgiftsuttag för dispensbeslut inom trafiknämndernas kompetensområde.

Stat-kommunberedningen behandlade frågan om avgifter för trafiknämndernas verksamhet i delbetänkandet (Ds C 1984:6) Avgifter inom kommunal verksamhet. Beredningen fann att starka skäl talade för en rätt för kommunerna att ta ut avgifter på området.

Betänkandet har remissbehandlats. Den enda av remissinstanserna som uttalade sig i frågan delade beredningens uppfattning.

Betänkandet och remissyttrandena har lämnats över till kommunallagsgruppen (C 1986:A). Men gruppen har i sina betänkanden (Ds C 1987:5 och 1988:52) inte tagit upp frågan.

Frågan om särskilda avgifter för s. k. dispensfordon har också behandlats i ett annat sammanhang. I departementspromemorian (Ds K 1987:11) Den tunga vägtrafikens kostnader berörs sålunda behovet av sådana avgifter. Det föreslås där att frågan tas upp till särskild prövning mot bakgrund av dispensfordonens särskilt deformerande påverkan på vägar och broar. Promemorian har behandlats i propositionen 1987/88:50 om trafikpolitiken inför 1990-talet (TU20, rskr. 297). I propositionen anförts att kostnader för vägslitage måste beaktas vid utformningen av kilometerskatten för tunga fordon (s. 193, 402).

Inom civildepartementet har i samråd med justitie- och kommunikationsdepartementen utarbetats promemorian den 23 oktober 1989 Avgifter för kommunala dispensbeslut enligt trafiklagstiftningen. Den finns fogad till propositionen som *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren har gjorts inom civildepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr RS 1185/85, 768/87, 91/88).

Regeringen beslutade den 28 februari 1991 att inhämta lagrådets yttrande över ett förslag till en lag om ändring i lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelse å allmän plats, m. m. Det till lagrådet remitterade lagförslaget redovisas i *bilaga 3*.

Lagrådet har den 15 mars 1991 yttrat sig över förslaget. Lagrådets yttrande framgår av *bilaga 4*.

I det förslag som nu läggs fram har regeringen beaktat vad lagrådet har anfört. Därutöver har i propositionen förslaget i lagrådsremissen ändrats vad gäller överklaganden.

2 Nuvarande ordning

Lokala trafikföreskrifter – liksom beslut om undantag från sådana föreskrifter – kan i viss utsträckning meddelas av kommuner. Det sker med stöd av 147 respektive 159 § vägtrafikkungörelsen eller 58 respektive 67 § terrängtrafikkungörelsen.

Kommunerna får t. ex. meddela lokala trafikföreskrifter om att motordrivna fordon med viss bruttovikt eller med viss bredd eller längd på fordon får föras fram på vägar som inte är enskilda (147 § vägtrafikkungörelsen).

Kommunerna får i vissa fall även medge undantag från bl. a. grundföreskrifterna i 106 eller 107 § vägtrafikkungörelsen om högsta tillåtna vikt och bredd på fordon (159 §).

Sådana föreskrifter skall inom kommunen beslutas av en trafiknämnd enligt lagen (1978:234) om trafiknämnd (ändrad senast 1986:1247).

Beslut om dispens fattas av en kommun när frågan gäller bara kommunens område (159 § vägtrafikkungörelsen). Om fordonet skall trafikera flera kommuner inom samma län, är det den statliga väghållningsmyndigheten, dvs. vägförvaltningen, som meddelar dispens (159 §). I de fall fordonet skall trafikera mer än ett län beslutar vägverket om undantag (159 §).

Polismyndigheten på orten får meddela lokala föreskrifter, om de hör till kommunens ansvarsområde och om ett kommunalt beslut inte kan avvaktas utan olägenhet. Polismyndigheten får i så fall också medge undantag från sådana föreskrifter (147 § fjärde stycket respektive 159 § tredje stycket vägtrafikkungörelsen).

Också länsstyrelserna och trafiksäkerhetsverket får medge undantag från vägtrafikkungörelsen eller terrängtrafikkungörelsen. Länsstyrelsen får t. ex. meddela undantag från föreskrifter enligt 147 § andra stycket vägtrafikkungörelsen om transport av farligt gods.

De olika statliga myndigheternas dispensbeslut är med ett par undantag avgiftsbelagda enligt expeditionskungörelsen (1964:618, ändrad senast 1990:1250). Undantagen avser dispens från dels parkeringsföreskrifter, dels tillfälliga belastningsföreskrifter för en viss väg på grund av t. ex. tjällossning.

För dispensansökningar som prövas av trafiksäkerhetsverket betalas avgifter enligt förordningen (1972:648) med taxa för trafiksäkerhetsverket (ändrad senast 1991:38).

3.1 Kommunala avgifter i ärenden om dispens enligt trafiklagstiftningen

Regeringens förslag: Kommunerna skall ges rätt att av sökandena ta ut avgifter i sådana ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som regeringen med stöd av 2 § lagen (1975: 88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer har bemyndigat dem att pröva.

Avgifterna skall få tas ut i förskott.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att erinra mot det.

Skälen för regeringens förslag: Dispensprövningar förorsakar kommunerna inte obetydliga kostnader. Men det saknas författningsstöd för en avgiftsbeläggning av dispensärenden som handläggs av en kommun.

Trafiknämnden i Stockholms kommun har till sin framställning i detta ärende fogat en utredning som visar på de kostnader som är förenade med dispensgivningen. Enligt denna utredning kan en hållfasthetsberäkning för dispensansökan när det gäller bestämmelser om fordons maximivikt t. ex. uppgå till 20 000 kr med en genomsnittskostnad på 1 000–1 500 kr per ärende i 1983 års priser.

Under senare år har diskussionen om avgifternas roll i den kommunala ekonomin varit livlig. Kommunerna finansierar för närvarande ca 19 procent av sin verksamhet med avgifter. För landstingens del är andelen ca 7 procent. Avgifter inom det sociala området samt olika kultur- och fritidsaktiviteter täcker normalt endast en mindre del av kostnaderna. Inom tekniska områden såsom vatten- och avloppsverksamhet, energiproduktion och renhållning eftersträvas däremot ofta full kostnadstäckning.

I arbetet med att förnya och utveckla den offentliga verksamheten har de ekonomiska frågorna en grundläggande betydelse, inte minst med hänsyn till de nya krav som ställs på den offentliga sektorn. Det finns i dag en klar strävan att ge avgifterna en större betydelse som finansieringskälla. För detta talar bl. a. önskemålet att undvika skattehöjningar och att sträva efter att varje verksamhet skall bära sina egna kostnader.

Kommunerna bör därför i likhet med t. ex. vägverket ges rätt att ta ut avgifter av sökandena i ärenden angående undantag från sådana föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som kommunerna får pröva med stöd av väg- eller terrängtrafikungörelserna.

Kommunerna kan därigenom få en del av sina kostnader för dispensprövningen täckta.

På det statliga området har riksdagen godkänt nya riktlinjer för utformningen av avgifter i enlighet med regeringens förslag i prop. 1989/90: 138 om ansöknings- och expeditionsavgifter vid statliga myndigheter (FiU 38, rskr.289). Riktlinjerna innebär bl. a. att principen om full kostnadstäck-

ning bör sättas som ekonomiskt mål, att avgifter för tillståndsärenden tas ut i form av ansökningsavgifter i stället för expeditionsavgifter och att gällande avgiftsfrihet för bl. a. staten och kommunerna slopas eller starkt begränsas.

I likhet med vad som avses gälla på det statliga området bör kommunerna få ta ut en avgift av sökanden när en ansökan görs i stället för vid expediering av beslutet. Från kostnadssynpunkt saknar nämligen utgången av prövningen betydelse. En ansökan som avslås drar i regel lika stora handläggningskostnader som ett bifallsbeslut.

3.2 Vem skall bestämma avgifternas storlek?

Regeringens förslag: Kommunerna skall bestämma avgifternas storlek.

Grunderna för beräkning av avgifterna skall anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Avgifterna får inte vara högre än kommunens genomsnittliga kostnader i ärenden av det slag som avgiften gäller.

Promemorianas förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna stöder promemorianas förslag.

Trafiksäkerhetsverket är emellertid tveksamt till att varje kommun får fastställa avgiftens storlek. Verket anser att avgifternas storlek bör bestämmas av regeringen för att uppnå likformighet med statliga myndigheters dispensprövningsavgifter.

Flera remissinstanser, däribland trafiksäkerhetsverket, riksrevisionsverket, Stockholms kommun och Svenska kommunförbundet, anser att en samordning bör göras av avgiftsbeloppens storlek i fråga om avgifter som tas ut av statliga myndigheterna och de som tas ut av kommunerna.

Rikspolisstyrelsen, vägverket, Stockholms kommun och Svenska kommunförbundet anser att dispensavgiftens storlek bör anpassas efter det bötesbelopp som gäller för överträdelse av den bestämmelse i vägtrafikungörelsen som dispens kan lämnas för, eftersom det inte kan uteslutas att den situationen uppstår att den mindre nogräknade avstår från möjligheten att söka dispens och i stället medvetet kalkylerar med riskerna för böter. Några remissinstanser anser med hänsyn till skillnaden i arbetsinsats mellan olika typer av ärenden att olika avgifter bör tas ut för enkla respektive komplicerade fall. Rikspolisstyrelsen anser vidare att statliga myndigheter bör undantas från skyldigheten att betala avgift till kommunerna.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller frågan om vem som skall bestämma avgifterna för ett ärende om dispens, finns det två alternativ.

Det ena alternativet är att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifternas storlek. Det andra är att kommunerna själva får bestämma avgifternas storlek.

Ett skäl för det första alternativet är att man därigenom skulle kunna säkerställa att avgifterna anpassas till vad som gäller i fråga om motsvarande statliga avgifter.

Som förut har redovisats har riksdagen godkänt nya riktlinjer för det statliga avgiftsområdet. Dessa innebär bl. a. att principen om full kostnadstäckning sätts som ekonomiskt mål. Till grund för avgiftssättningen skall det finnas schabloner baserade på en genomsnittlig handläggningstid för olika ärendetyper. Dessa schabloner bör sedan bilda underlag för saktaxor, dvs. en fast taxa för varje ärendetyp.

Kommunallagen (1977:179, ändrad senast 1990:787) innehåller inga särskilda regler om avgifter. I rättspraxis har dock den s. k. självkostnadsprincipen utbildats. Den innebär att kommunerna inte får ta ut en högre avgift än som motsvarar kommunens egna kostnader för den prestation som avgiften avser.

Regeringen har nyligen i prop. 1990/91:117 om en ny kommunallag gjort bedömningen att självkostnadsprincipen inte bör skrivas in i den nya lagen eftersom principens närmare innebörd och gränser övervägs av en särskild utredare (C 1990:09).

Den genomsnittliga handläggningskostnaden hos en kommun i ett dispensärende torde rimligtvis inte bli högre än motsvarande kostnad hos en statlig myndighet. Det finns därför enligt regeringens mening inte anledning att befara att de kommunala avgifterna kommer att skilja sig i någon avsevärd utsträckning från motsvarande statliga avgifter, när det nya statliga avgiftssystemet är i kraft.

Med hänsyn till dessa omständigheter samt till den kommunala självstyrelsens princip anser regeringen att kommunerna själva bör få bestämma avgifternas storlek, liksom också i vilken utsträckning avgifter skall tas ut.

Några remissinstanser framhåller att dispensavgifterna bör bestämmas med hänsyn till de bötesbelopp som gäller för överträdelse av den trafikföreskrift som dispensen avser. Enligt vår bedömning får man utgå från att kommunerna inom ramen för den genomsnittliga kostnaden även beaktar sådana faktorer vid bestämmande av avgifternas storlek.

I likhet med vad som är avsett att gälla på det statliga avgiftsområdet, anser vi att staten eller kommunerna inte bör vara befriade från avgiftsskyldighet.

3.3 Överklagande av avgiftsbeslut

Regeringens förslag: En kommuns beslut om avgift i ett dispensärende skall kunna överklagas hos kammarrätten.

Promemorians förslag: Avviker från regeringens förslag. Bedömningen i promemorian var att avgiftsbeslutet fick anses som en del av beslutet i dispensärendet och att det därför inte behövdes någon särskild föreskrift om överklagande av en trafiknämnds beslut om avgifter.

Remissinstanserna: Göteborgs kommun, som är den enda remissinstans

som har tagit ställning i denna fråga, avstyrker förslaget i promemorian. Kommunen anser bl. a. att det är tveksamt om trafiknämndens beslut att ta ut avgifter i ett dispensärende kan anses utgöra ett led i själva dispensprövningen. Enligt kommunen kommer trafiknämnden i avgiftsfrågan att tillämpa helt andra föreskrifter än de som har med trafiken att skaffa, nämligen av kommunfullmäktige antagna grunder för avgiftsuttaget. Trafiknämndens beslut om avgiftsuttag i det enskilda fallet bör därför enligt kommunen överklagas genom kommunalbesvär och inte genom förvaltningsbesvär.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen finner för sin del att en trafiknämnds beslut om att ta ut avgift i ett ärende om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng inte kan anses utgöra ett led i dispensprövningen. Kommunens beslut om avgift kan således inte anses vara omfattade av reglerna om överklagande i 4 § lagen om trafiknämnd.

Därför bör en uttrycklig regel ges om att en kommuns beslut om avgift i ett dispensärende får överklagas.

Med hänsyn till avgiftsbeslutets art bör det ske genom förvaltningsbesvär. Eftersom beslutet rör en avgift som en enskild skall betala, bör beslutet få överklagas hos domstol, lämpligen – på samma sätt som i kommunalbesvärsmål – hos kammarrätten. För att underlätta en prejudikatbildning läggs här – till skillnad mot vad som föreslogs i lagrådsremissen – inte fram något förslag om fullföljdsförbud från kammarrätt.

Inte heller föreslår regeringen nu att länsstyrelsen skall fungera som en instans mellan kommunen och kammarrätten.

Kommunfullmäktiges beslut om grunderna för beräkning av dispensavgifterna bör – i likhet med vad som i allmänhet gäller för fullmäktiges beslut – få överklagas genom kommunalbesvär. Det behövs ingen särskild regel om det.

3.4 Lagteknisk lösning

Regeringens förslag: Rätten för kommunerna att ta ut en avgift i ärenden om undantag från vissa regler i vägtrafikkungörelsen och terrängtrafikkungörelsen skall regleras i lagen om trafiknämnd.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att reglerna skulle tas in i lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m.

Remissinstanserna: Endast en remissinstans har yttrat sig över promemorians förslag om författningsteknisk lösning, nämligen kammarrätten i Sundsvall. Kammarrätten anser att en placering av en bestämmelse i lagen om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats inte är lämplig, eftersom något egentligt samband mellan de avgifter som avses i den lagen och de aktuella avgifterna inte föreligger.

Lagrådet: Lagrådets förslag överensstämmer med regeringens.

Skälen för regeringens förslag: Lagrådet har framhållit att den inledande bestämmelsen i lagen om trafiknämnd är grunden för trafiknämndernas

behörighet att pröva just de ärenden som enligt förslaget skall kunna avgiftsbeläggas. Enligt lagrådet hör regler om att avgifter för prövningen får tas ut naturligt samman med den bestämmelsen.

Regeringen kan instämma i lagrådets uppfattning.

3.5 Kostnadskonsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget att en kommuns beslut om avgift skall få överklagas bör kunna genomföras inom ramen för befintliga resurser.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inte några synpunkter på kostnaderna.

Remissinstanserna har inte berört kostnadsfrågan.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens förslag innebär att kamrarrätterna får en ny ärendegrupp.

Eftersom avgifterna skall tas ut enligt en taxa som kommunfullmäktige har beslutat, saknas det anledning att befara att avgiftsbesluten kommer att överklagas i någon större omfattning. Under alla omständigheter kommer ärendena att vara enkla att avgöra. Den nya uppgiften bör därför kunna handhas inom ramen för befintliga resurser hos varje enskild kamrarrätt och hos regeringsrätten.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad som nu har anförts har inom civildepartementet upprättats förslag till

lag om ändring i lagen (1978:234) om trafiknämnd.

5 Ärendet till riksdagen

Regeringen föreslår

att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1978:234) om trafiknämnd.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:234) om trafiknämnd

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:234) om trafiknämnd

dels att nuvarande 4 § skall betecknas 6 §,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 4 och 5 §§, av följande lydelse,

dels att den nya 6 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 § *I sådana ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som avses i 1 § andra stycket får trafiknämnden ta ut avgifter av sökandena.*

5 § *Grunderna för beräkningen av avgifter enligt 4 § skall anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige.*

En avgift får inte vara högre än kommunens genomsnittliga kostnader i ärenden av det slag som avgiften gäller.

Avgifterna får tas ut i förskott.

4 §

En trafiknämnds beslut enligt 1 § får överklagas hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos trafiksäkerhetsverket. Verkets beslut i ärendet får inte överklagas.

Vägverket och polismyndigheterna får överklaga trafiknämndens eller länsstyrelsens beslut enligt 1 §.

Regeringen får föreskriva om inskränkningar i rätten att överklaga beslut enligt 1 §.

6 §

En trafiknämnds beslut enligt 4 § får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991 och gäller ärenden där ansökan har gjorts efter ikraftträdandet.

CIVILDEPARTEMENTET
Rättsenheten

PROMEMORIA
1989-10-23 Dnr RS 1185/85,
768/87,
91/88

Avgifter för kommunala dispensbeslut enligt trafiklagstiftningen

1 Sammanfattning

I denna promemoria föreslås att kommunerna ges rätt att ta ut en avgift för beslut om undantag från vissa regler i vägtrafikkungörelsen (1972: 603) och terrängtrafikkungörelsen (1972: 594). En bestämmelse härom föreslås i lagen (1957: 259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelse-er å allmän plats, m. m.

Promemorian har utarbetats inom civildepartementet i samråd med justitie- och kommunikationsdepartementen.

2 Lagförslag

Lag om ändring i lagen (1957: 259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelse-er å allmän plats, m. m.

Häri genom föreskrivs att det i lagen (1957: 259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelse-er å allmän plats, m. m. skall införas en ny paragraf, 3 §, av följande lydelse.

3 § Kommuner får ta ut avgifter från sökandena i sådana ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som regeringen har bemyndigat kommunerna att pröva.

Avgifterna får tas ut med högst det belopp som motsvarar kommunens genomsnittliga kostnad för åtgärderna.

Grunderna för beräkning av avgifterna skall anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Avgifterna tas ut av sökandena och får tas ut i förskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

3 Bakgrund

Den 28 november 1979 hemställde kommunstyrelsen i Stockholm hos regeringen om förslag till lagstiftning för att ge även kommuner möjlighet att ta ut avgifter i samband med prövning av ansökningar om dispens från bestämmelserna i vägtrafikkungörelsen, terrängtrafikkungörelsen och från lokala trafikföreskrifter.

I en skrivelse den 1 februari 1984 anhöll trafiknämnden i Stockholms kommun att civildepartementet hos stat-kommunberedningen (C 1983:02) skulle anhängiggöra frågan om kommunala avgiftsuttag för dispensbeslut inom trafiknämndernas kompetensområde. Stat-kommunberedningen behandlade frågan om avgifter för trafiknämndernas verksamhet i delbetänkandet (Ds C 1984:6) Avgifter inom kommunal verksamhet. Beredningen fann att starka skäl talade för en rätt för kommunerna att ta ut avgifter på området.

Betänkandet har remissbehandlats. Den enda av remissinstanserna som uttalade sig i frågan, nämligen länsstyrelsen i Jämtlands län, delade beredningens uppfattning.

Betänkandet och remissyttrandena häröver har lämnats över till kommunallagsgruppen (C 1986:A). Gruppen har i sina betänkanden (Ds C 1987:5; Ds 1988:52 och 53) dock inte särskilt tagit upp frågan om avgifter för trafiknämndernas verksamhet.

Under ärendets fortsatta beredning i civildepartementet har synpunkter under hand inhämtats från vägverket. Verket har därvid bl. a. betonat att det är av vikt att de avgifter som skall tas ut av statliga och kommunala organ inte skiljer sig alltför mycket i storlek.

4 Gällande ordning

Väg- och terrängtrafikföreskrifter liksom undantag från sådana föreskrifter meddelas i viss utsträckning av kommuner. Det sker med stöd av 147 respektive 159 § vägtrafikkungörelsen (1972:603, ändrad senast 1989:670, VTK) eller 58 respektive 67 § terrängtrafikkungörelsen (1972:594, ändrad senast 1988:458, TTK). Det rör sig inte bara om lokala föreskrifter, utan också om allmänna trafikbestämmelser.

Om regeringen har bemyndigat kommunen att meddela föreskrifter om trafik på väg eller i terräng, skall denna uppgift inom kommunen has om hand av en trafiknämnd enligt lagen (1978:234) om trafiknämnd (ändrad senast 1986:1247).

Polismyndigheten får enligt VTK och TTK meddela lokala föreskrifter och undantag från sådana föreskrifter, om de hör till kommunens ansvarsområde och om ett kommunalt beslut inte kan avvaktas utan olägenhet. Också andra statliga myndigheter – länsstyrelsen, väghållningsmyndigheten, trafiksäkerhetsverket (TSV) och vägverket – får medge undantag från bestämmelserna i VTK och TTK. I vilken omfattning myndigheterna har "dispensbemyndigande" framgår av respektive författning. När det gäller beslut om dispens som rör fordons vikt eller storlek beslutar kommunen när frågan endast gäller kommunens område. Om beslutet rör flera kommuner inom samma län är det den statliga väghållningsmyndigheten, dvs. vägförvaltningen, som får besluta. I det fall dispensbeslutet rör mer än ett län är det vägverket som beslutar.

De statliga myndigheternas dispensbeslut är med ett par undantag avgiftsbelagda enligt expeditionskungörelsen (1964:618, ändrad senast 1989:563). Undantagen avser dispens från dels parkeringsföreskrifter, dels

tillfälliga belastningsföreskrifter för en viss väg på grund av t. ex. tjällossning.

För dispensansökningar som prövas av TSV utgår avgifter enligt förordningen (1972:648, ändrad senast 1988:1178) med taxa för trafiksäkerhetsverket. Dispensavgiften enligt expeditionskungörelsen är för närvarande 100 kr.

Det finns inte något författningsstöd för en motsvarande avgiftsbeläggning av dispensbeslut som fattas av en kommun.

5 Aktuella förslag

Stockholms kommunstyrelsens framställning avser en möjlighet för kommunerna att ta ut en avgift för dispensbeslut på samma sätt som de statliga myndigheterna. Stockholms gatukontors hemställan innehåller en utredning som visar på de kostnader som är förenade med dispensgivningen.

En hållfasthetsberäkning för dispensansökan när det gäller bestämmelser om fordons maximivikt kan enligt gatukontoret t. ex. uppgå till 20 000 kr med en snittkostnad på 1 000–1 500 kr per ärende i 1983 års priser. Gatukontoret föreslår en fast avgift för att täcka en del av utredningskostnaderna på 500 kr med möjlighet till halvering i enklare fall, t. ex. om saken gäller förlängning av tidigare dispens. Det framhålls att sökanden många gånger gör en ekonomisk vinst genom sin dispens.

Det skall här noteras att en fråga om särskilda avgifter för s. k. dispensfordon har behandlats i ett annat sammanhang. I departementspromemorian (Ds K 1987: 11) Den tunga vägtrafikens kostnader berörs sålunda behovet av sådana avgifter. Det föreslås där att frågan tas upp till särskild prövning mot bakgrund av dispensfordonens särskilt deformerande påverkan på vägar och broar. Promemorian har behandlats i prop. 1987/88: 50 om trafikpolitiken inför 1990-talet (TU20, rskr. 297). I propositionen anförs att vägslitagekostnader måste beaktas vid utformningen av kilometerskatten för tunga fordon (s. 193, 402).

Det statliga avgiftssystemet har utretts av stämpelskatteutredningen. Utredningens förslag återfinns i betänkandena Del 1 och Del 2 (Ds Fi 1986: 10 och Ds Fi 1986: 11) Avgifter för prövning av vissa ärenden hos statliga myndigheter. Utredningen har förordat att de statliga avgifterna förs över från expeditionskungörelsen till den författning i vilken tillståndsplikten föreskrivs. Utredningens betänkanden har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom regeringskansliet.

6 Överväganden i sak

Stockholms kommuns ansökan innehåller starka skäl för ett kommunalt avgiftsuttag för dispensbeslut i fråga om vissa regler i väg- och terrängtrafikkungörelserna.

Detta var också stat-kommunberedningens uppfattning. Ingen avvikande mening anfördes i samband med remissbehandlingen av beredningens

En möjlighet att ta ut avgifter torde vara motiverad även i andra kommuner än i Stockholms kommun.

En samordning av avgiftsbeloppens storlek i fråga om de avgifter som tas ut av de statliga myndigheterna och de avgifter som skall tas ut av kommunerna bör därvid lämpligen göras.

Frågan på vilket sätt man kan öppna de nu nämnda möjligheterna kräver emellertid en närmare undersökning.

7 Normgivning om avgifter

7.1 Allmänt om uttrycket avgift

Med avgift avses enligt förarbetena (prop. 1973:90, KU 26, rskr. 265) till regeringsformen (RF) vanligen en penningprestation som betalas för en specificerad motprestation från det allmänna (anförda prop. s. 213). Men det framhålls att den beteckning som i det särskilda fallet åsatts en penningpåлага inte är avgörande för dess statsrättsliga karaktär (prop. s. 219 f). Det avgörande för om en offentligrättslig påлага skall anses utgöra en avgift, en skatt, en sanktion eller ett vite är i stället dess reella innebörd.

I det här fallet torde det vara fråga om en avgift RF:s mening.

Offentligrättsliga avgifter kan vara frivilliga eller tvångsmässiga.

Denna skillnad är avgörande för om bestämmelser som reglerar avgiftsuttaget skall ha stöd i ett riksdagsbeslut eller om en kommun eller den statliga myndigheten självständigt kan besluta om t. ex. en avgiftstaxa.

7.2 Grundlagen

Tvångsmässiga avgifter – typ renhållningsavgifter, sotningsavgifter och andra avgifter för tjänster som den enskilde i egenskap av t. ex. fastighetsägare är skyldig att anlita – hör sålunda till riksdagens primära lagstiftningsområde till följd av bestämmelsen i 8 kap. 3 § RF. Enligt denna skall föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas genom lag.

Enligt grundlagsmotiven hör föreskrifter om avgifter till riksdagens primära lagområde om enskilda förpliktas erlägga en avgift för vilken någon direkt motprestation från det allmänna inte utgår (prop. 1973:90 s. 218). Vanskligare att bedöma är enligt motiven, när en avgift som erläggs i utbyte mot en vara eller tjänst faller under riksdagens kompetensområde. Avgörande vikt bör, sägs det vidare, fästas vid om den enskilde befinner sig i en sådan situation att han rättsligt eller faktiskt kan anses tvingad att erlägga avgiften. Under riksdagens kompetensområde faller enligt motiven vidare avgifter som syftar till intäkter som klart överstiger statens kostnader.

7.2.1 Avgifter hänförliga till lagområdet på grund av 8 kap. 3 § regeringsformen

Riksdagen kan bemyndiga regeringen eller en kommun att meddela föreskrifter om avgifter som på grund av 8 kap. 3 § annars skall meddelas av riksdagen (8 kap. 9 § andra stycket). Bemyndigande behöver inte göras i lag (prop. 1973:90 s. 316).

Det har i förarbetena förutsatts att delegering på avgiftsområdet skall komma till stånd i inte obetydlig omfattning samt i enkla former (prop. s. 219).

I viss mån har delegering också skett.

Riksdagen (prop. 1974:171, SkU 61, rskr. 361) har sålunda gett regeringen ett sådant bemyndigande bl. a. i fråga om avgifter som regleras i expeditionskungörelsen.

Delegering kan även ske i två steg: först till regeringen med stöd av 8 kap. 9 § och sedan med riksdagens medgivande från regeringen till bl. a. kommuner (8 kap. 11 §).

7.2.2 Avgifter hänförliga till lagområdet på grund av 8 kap. 5 § regeringsformen

Normgivningsformerna för den kommunala lagstiftningen regleras i 8 kap. 5 § RF, där det bl. a. heter: "I lag meddelas också föreskrifter om kommunernas befogenheter i övrigt." Det framgår av lagmotiven (prop. 1973:90 s. 305) att rätten att fastställa sådana offentligrättsliga avgifter som inte omfattas av 3 § faller in under 5 §.

Det innebär att riksdagen kan ge kommunerna en sådan rätt i lag. Sistnämnda paragraf innefattar således en direkt delegeringsmöjlighet. I samma utsträckning som i fråga om avgiftsföreskrifter med stöd av 8 kap. 5 § skulle riksdagen också kunna delegera till regeringen och medge vidaredelegering till en kommun med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§.

Avgifter som grundar sig på avtal eller liknande, typ museiavgifter, torde dock inte kräva något särskilt lagstöd utöver den allmänna kompetensregeln i 1 kap. 4 § kommunallagen (1977:179, ändrad senast 1988:1253).

Det bör här noteras att det är skillnad på en kommuns obligatoriska och fakultativa uppgifter. De förra är i allmänhet reglerade i speciallag, medan de senare kan vara helt oreglerade. Det nämnda exemplet med museer är en uppgift som är fakultativ och helt och hållet oreglerad.

8 Överväganden i formfrågan

Man kan fråga sig om föreskrifter om avgifter för kommunala beslut om dispens från bestämmelser i vägtrafikkungörelsen, terrängtrafikkungörelsen och från lokala trafikföreskrifter faller under 3 § eller under 5 § i 8 kap. RF.

En avgiftsföreskrift hänförlig till 8 kap. 3 § kan enligt 9 § meddelas av

regeringen eller kommunerna efter riksdagens bemyndigande. Ett sådant bemyndigande behöver inte ges i lag.

Lagform krävs däremot för ett motsvarande bemyndigande i fråga om avgiftsföreskrifter enligt 5 §.

Om avgiften kan ses som ett åliggande, hör den till 8 kap. 3 §. Om det inte är fallet, hör den till 8 kap. 5 §.

Det kan hävdas att det är fullt frivilligt om man söker dispens från en trafikbestämmelse eller från en lokal trafikföreskrift och dessutom att dispensen är en förmån som har ett värde för sökanden som väl svarar mot avgiften. Å andra sidan har dispensen bara värde i förhållande till en tvingande reglering, nämligen den straffsanktionerade trafikföreskriften.

En vanligt förekommande ansökan om dispens gäller att få framföra fordon utan hinder av bestämmelserna i VTK om fordons vikt. Det kan t. ex. gälla förflyttning av en större mobilkran mellan olika arbetsplatser. Dispensen har i det fallet ett värde som är avsevärt i förhållande till vad som gäller enligt den tvingande föreskriften.

Det allmännas motprestation till den avgiftsbetalande är att utreda om den färdväg som sökanden önskar utnyttja har kapacitet utöver den generella nivå som anges i VTK:s viktbestämmelser. Utredningen kan resultera i ett tillståndsbevis – en dispens – men den kan också resultera i ett negativt besked – ett avslagsbeslut.

Hur skall man då se på ett sådant fall?

Som jämförelse kan anföras fallet att det allmännas motprestation till den avgiftsbetalande är ett tillståndsbevis, t. ex. ett körkort, utan vilket han inte straffritt kan företa vissa handlingar, t. ex. köra bil. Detta fall är ett exempel på en avgift som hör till riksdagens primära lagområde.

Även om tjänsten i och för sig är värdefull för den avgiftsbetalande, anses således det rättsliga tvånget vara av avgörande betydelse.

Ett annat exempel kan hämtas från byggnadslagstiftningen, nämligen avgiften för bygglov enligt 11 kap. 5 § plan- och bygglagen (1987: 10 PBL, ändrad senast 1989: 515). Denna avgiftsbefogenhet för kommunen ges direkt i lagen, i vilken också anges att kommunfullmäktige bestämmer taxa för avgifterna. Bestämmelsen i PBL skulle kunna tolkas som ett bemyndigande enligt 8 kap. 5 § RF. Den är dock utformad efter mönster av den tidigare gällande byggnadsstadgan (1959: 612, omtryckt 1981: 873). När kommunerna gavs rätt att själva bestämma avgiftstaxa, angavs i förarbetena att föreskrifter om avgift av detta slag var att bedöma enligt 8 kap. 3 och 9 §§ RF (prop. 1975: 107, CU 29, rskr. 220).

En föreskrift om dispensavgifter av det slag som avses i detta ärende bör mot bakgrund av vad som nu har sagts närmast hänföras under 8 kap. 3 §, alltså till de s. k. tvångsmässiga avgifterna.

Det innebär att sådana föreskrifter kräver beslut av riksdagen. Ett sådant bemyndigande, som kan avse regeringen eller kommuner, behöver inte ges i lag (8 kap. 9 § andra stycket).

Det finns dock ändå skäl för att ett bemyndigande av detta slag bör ges i form av lag när det gäller kommunala avgifter. Grunden för avgiftsuttaget blir lättillgängligare. En lagreglering skulle dessutom te sig konsekvent i

förhållande till hur jämförbara kommunala avgifter, t. ex. bygglovsavgiften, regleras.

När det gäller avgifterna på det statliga området har riksdagen, som tidigare nämnts, år 1974 gett regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om sådana avgifter. Regeringens föreskrifter finns i expeditionskungörelsen.

Stämpelskatteutredningens förslag innebär att de avgifter som finns i expeditionskungörelsen skulle brytas ut från kungörelsen och föras över till den författning där tillståndsplikten är föreskriven. Utredningen har vidare föreslagit att de aktuella ärendena beläggs med avgifter för vilka i princip full kostnadstäckning sätts som ekonomiskt mål. När det gäller det bemyndigande som regeringen har fått år 1974 har utredningen ansett att utredningens förslag innebär en sådan genomgripande förändring att regeringen bör inhämta riksdagens godkännande för att bestämma de nya avgifterna. Denna fråga bör emellertid behandlas i annat sammanhang, t. ex. i budgetpropositionen.

9 Riktlinjer för avgifternas storlek

Expeditionskungörelsens avgiftsbelopp när det gäller statliga dispensbeslut på trafikområdet av det slag som avses här är i dag 100 kr.

Stockholms kommuns gatukontor har föreslagit ett högre belopp, nämligen 500 kr, med möjlighet till halvering i enklare fall.

Kommunerna får i princip aldrig ta ut en högre avgift än som motsvarar kommunens egna kostnader för den prestation avgiften avser, den s. k. självkostnadsprincipen. Genomsnittskostnaden för att utreda dispensansökningar kan antagligen variera mellan kommunerna.

I flera av de fall där kommunerna får medge undantag kan även en statlig myndighet medge undantag, nämligen om det geografiskt berör mer än en kommun. Den kommunala dispensavgiften bör inte på något avgörande sätt skilja sig från den statliga dispens- eller expeditionavgiften. Annars riskerar man, t. ex. när det gäller avvikelse från vikt eller dimensionsbestämmelser för fordon, att ansökan om dispens sker hos den myndighet som har den lägsta avgiften.

Som förut har sagts måste dessa omständigheter beaktas när avgifternas storlek bestäms. Frågan är emellertid vem som skall besluta om dessa.

10 Vem skall bestämma avgifternas storlek?

När det gäller frågan om vem som skall bestämma avgifterna för dispensbeslut finns det två möjligheter. Antingen kan avgifterna bestämmas av regeringen i en förordning, eller av respektive kommun i fastställda taxor.

Ett skäl för att regeringen skall fastställa avgifterna skulle kunna vara att man därigenom skulle kunna uppnå likhet med det statliga avgiftssystemet på området. Det kan dock diskuteras om en sådan överensstämmelse är önskvärd.

En eventuell olikhet på området motiveras emellertid främst av de lokala trafikföreskrifter som dispensansökan avser och av de kostnader som ansökan ger upphov till. I den utsträckning olikheter motiveras från dessa utgångspunkter måste i vart fall beaktas möjligheterna att söka andra dispensvägar. Till det kommer att kommunerna har fått befogenheten att meddela både de lokala trafikföreskrifterna och besluta om undantag från dessa. Dessa förhållanden får sammantaget anses utgöra övervägande skäl för att låta kommunerna bestämma om avgifternas storlek.

11 Författningsteknisk lösning

Av redovisningen i det föregående framgår att föreskrifter om avgifter för beslut om undantag från trafikföreskrifter tillhör riksdagens primära lagområde enligt 8 kap. 3 § RF. Riksdagen kan emellertid med stöd av 8 kap. 9 § andra stycket bemyndiga regeringen eller kommunerna att meddela sådana föreskrifter om avgifter som på grund av 8 kap. 3 § annars skall meddelas av riksdagen. Om riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen därvid enligt 8 kap. 11 § medge att regeringen överlåter åt bl. a. kommunerna att meddela bestämmelser i ämnet.

Kommunerna kan alltså få den aktuella normgivningsmakten antingen genom en direkt delegation från riksdagen, eller genom subdelegation, dvs. genom delegation från regeringen. I förevarande fall synes det vara en onödig omväg att reglera kommunernas kompetens på området genom delegation i två led. Kommunerna bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter direkt av riksdagen. Bemyndigandet bör ske i form av lag.

Fråga blir då i vilken lag bemyndigandet bör ges.

I lagen om trafiknämnd finns föreskrifter om att det är trafiknämnden som skall ha hand om uppgiften att meddela föreskrifter om trafik på väg eller i terräng, i den utsträckning regeringen har överlåtit åt kommunen att meddela sådana föreskrifter. Detsamma gäller när regeringen har bemyndigat en kommun att pröva frågor om undantag från trafikföreskrifter eller om parkeringstillstånd på grund av sådana föreskrifter. I övrigt reglerar lagen trafiknämndens organisation och överklagande av nämndens beslut.

I lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelse på allmän plats, m. m. (ändrad senast 1984:879) finns föreskrifter om rätt för en kommun att ta ut avgifter dels för upplåtelse på allmän plats (1 §), dels för parkeringstillstånd (2 §).

Lagen om trafiknämnd reglerar framförallt trafiknämnden och dess organisation. Regler om kommunernas rätt att ta ut avgifter i vissa fall passar därför systematiskt mindre väl i denna lag. Närmast till hands ligger i stället att reglera rätten att ta ut avgifter för de aktuella dispensbesluten i samma lag som reglerar rätten att ta ut avgifter för parkeringstillstånd, dvs. i den förut nämnda lagen från år 1957. Det kan ske genom att man i den lagen för in en ny paragraf, 3 §.

I paragrafen bör anges att kommunen, dvs. trafiknämnden, får ta ut avgifter i ärenden angående undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng. Det innebär att en avgift kan tas ut dispensärendet oavsett om ärendet prövas i sak eller ej. Om en sökande återkallar sin dispensansökan därför att han inser att trafiknämnden inte kommer att bevilja honom begärd dispens, bör han inte undgå att betala avgift.

Vidare bör det föreskrivas att avgifterna inte får överstiga kommunens genomsnittliga kostnad för åtgärden. I likhet med vad som gäller för flertalet andra kommunala avgifter, bör vidare föreskrivas att avgiften skall beräknas enligt grunder som anges i taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Slutligen bör i paragrafen anges att avgiften får tas ut av sökanden och att den får tas ut i förskott.

Rubriken på 1957 års lag är kanske inte så lämplig, men denna fråga bör emellertid behandlas vid ett annat tillfälle.

12 Överklagande av avgiftsbeslut

En trafiknämnds beslut enligt 1 § lagen om trafiknämnd får överklagas hos länsstyrelsen enligt 4 § samma lag. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos trafiksäkerhetsverket som sista instans. Bestämmelserna om besvär i trafiknämndslagen medför att överprövning av trafiknämndernas beslut inte kan ske genom kommunalbesvär enligt 7 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen.

Trafiknämndens beslut om att ta ut avgifter i ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller terräng bör anses utgöra ett led i dispensprövningen och kunna överklagas på samma sätt som nämndens beslut i andra frågor enligt 4 § lagen om trafiknämnd. Någon särskild föreskrift i ämnet behövs därför inte.

Förteckning över de remissinstanser som har yttrat sig över promemorian

Efter remiss har yttranden avgetts av

rikspolisstyrelsen,
kammarrätten i Sundsvall,
vägverket,
trafiksäkerhetsverket,
riksrevisionsverket,
länsstyrelsen i Jönköpings län,
länsstyrelsen i Norrbottens län,
Stockholms kommun,
Helsingborgs kommun,
Göteborgs kommun,
Östersunds kommun,
Svenska kommunförbundet,
Småföretagens riksorganisation,
Lantbrukarnas riksförbund,
Åkeriägarnas centralförbund,
Entreprenadmaskinleverantörernas samarbetsorgan.

Rikspolisstyrelsen har lämnat över yttranden från polismyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg och Östersund samt från Föreningen Sveriges Polischefer.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till

lag om ändring i lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m.

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 3–5 §§, av följande lydelse,

dels att rubriken till lagen skall lyda ”Lag om rätt för kommuner att ta ut vissa avgifter”.

3 § I sådana ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som regeringen har bemyndigat kommunerna att pröva får kommunerna ta ut avgifter av sökandena.

4 § Grunderna för beräkningen av avgifter enligt 3 § skall anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Avgifterna får dock inte vara högre än kommunens genomsnittliga kostnader för sina åtgärder i ärendet.

Avgifterna får tas ut i förskott.

5 § En kommuns beslut enligt 3 § får överklagas hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarrätten.

Kammarrättens beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1991-03-15

Närvarande: justitierådet Böret Palm, regeringsrådet Sigvard Berglöf, justitierådet Lars K Beckman

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 28 februari 1991 har regeringen på hemställan av statsrådet Georg Andersson beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessor Charlotte Hedberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

I frågan var de nya bestämmelserna lagtekniskt bäst hör hemma har alternativet till den valda lagen varit lagen (1978:234) om trafiknämnd. Detta alternativ har avvisats med hänvisning till att lagen framför allt reglerar trafiknämnden och dess organisation och att regler om kommuners rätt att ta ut avgifter därför passar systematiskt mindre väl i den lagen. Lagrådet delar inte den uppfattningen. Den inledande bestämmelsen i lagen om trafiknämnd är grunden för trafiknämndernas behörighet att pröva just de ärenden som enligt förslaget skall kunna avgiftsbeläggas. Regler om att avgifter för prövningen får tas ut hör som lagrådet ser det naturligt samman med den bestämmelsen. Lagrådet hänvisar som jämförelse till plan- och bygglagen (1987:10), där i 11 kap., om byggnadsnämnd, finns bestämmelser såväl om byggnadsnämndernas organisation som om rätt att ta ut avgift i ärenden som nämnden handlägger.

Lagen (1957:259) om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m., som i lageditionen är upptagen under allmänna ordningsstadgan, rör avgifter för rättigheter att i olika hänseenden använda allmänna platser och rör alltså inte ärenden av den förvaltningskaraktär det nu är fråga om.

När det gäller storleken av avgifterna sägs i remissprotokollet att de bör maximeras till vad som motsvarar kommunens genomsnittliga kostnad "för åtgärden". I lagtexten används i stället uttrycket kommunens genomsnittliga kostnader "för sina åtgärder i ärendet". Avsikten torde vara att en genomsnittskostnad för ärendetypen skall få tas ut. Detta bör anges tydligare. Lagrådet avser med sitt förslag nedan i denna del att uttrycket "av det slag som avgiften gäller" inte skall ges en alltför snäv tolkning.

De nya bestämmelserna bör inte få tillämpas om ansökan om dispens gjorts före ikraftträdandet. Lagrådet förordar att detta anges i en övergångsbestämmelse.

Lagrådet föreslår på grund av det anförda att följande lagförslag får ersätta det som lagts fram i remissen.

”Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:234) om trafiknämnd

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:234) om trafiknämnd

dels att nuvarande 4 § skall betecknas 6 §,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 4 och 5 §§, av följande lydelse,

dels att den nya 6 § skall ha följande lydelse.

4 § I sådana ärenden om undantag från föreskrifter om trafik på väg eller i terräng som avses i 1 § andra stycket får trafiknämnden ta ut avgifter av sökandena.

5 § Grunderna för beräkningen av avgifter enligt 4 § skall anges i en taxa som beslutats av kommunfullmäktige.

En avgift får inte vara högre än kommunens genomsnittliga kostnader i ärenden av det slag som avgiften gäller.

Avgifterna får tas ut i förskott.

4 § En trafiknämnds beslut enligt 1 § får överklagas hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos trafiksäkerhetsverket. Verkets beslut i ärendet får inte överklagas.

Vägverket och polismyndigheterna får överklaga trafiknämndens eller länsstyrelsens beslut enligt 1 §.

Regeringen får föreskriva om inskränkningar i rätten att överklaga beslut enligt 1 §.

6 § En trafiknämnds beslut enligt 1 § får överklagas hos länsstyrelsen.

Detsamma gäller ett beslut av trafiknämnd om uttagande av avgift enligt 4 §.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos trafiksäkerhetsverket eller, om beslutet rör uttagande av avgift, hos kammarrätten. Beslut av trafiksäkerhetsverket eller kammarrätten får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991 och gäller ärenden i vilka ansökan gjorts efter ikraftträdandet.”

Närvarande: statsrådet Engström, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Statsrådet Johansson anmäler fråga om lagstiftning om kommunala dispensavgifter i trafikärenden.

Regeringen beslutar att genom proposition lämna förslag till riksdagen om kommunala dispensavgifter i trafikärenden i enlighet med bilagan till detta protokoll.

Ur protokollet:

Maud Melin

INNEHÅLL

Prop. 1990/91:157

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	2
2 Nuvarande ordning	3
3 Regeringens överväganden	4
3.1 Kommunala avgifter i ärenden om dispens enligt trafiklagstiftningen	4
3.2 Vem skall bestämma avgifternas storlek?	5
3.3 Överklagande av avgiftsbeslut	6
3.4 Lagteknisk lösning	7
3.5 Kostnadskonsekvenser	8
4 Upprättat lagförslag	8
5 Ärendet till riksdagen	8
6 Propositionens lagförslag	9
<i>Bilaga 1</i> Promemorian Avgifter för kommunala dispensbeslut enligt trafiklagstiftningen	10
<i>Bilaga 2</i> Förteckning över de remissinstanser som har yttrat sig över promemorian	19
<i>Bilaga 3</i> Lagrådsremissens lagförslag	20
<i>Bilaga 4</i> Lagrådets yttrande	21
Utdrag ur regeringsprotokollet den 21 mars 1991	23